

НИАГАРА - ЧУДНАТА ИГРА НА ПРИРОДАТА

В разказа си любител и ценител на природата, естет с тънък усет за красотата ѝ, Алеко Константинов заминава отвъд океана, за да види Ниагара - чудото на природата, за което толкова е чел. Да види с очите си величието на водопада е негова отдавнашна, съкровена мечта, която винаги е вълнувала въображението му. Изживял щастието да се изправи пред могъществото на природата, авторът със завладяващо вълнение описва впечатленията си от „чудната игра на природата“. Пресъздава по свой несравним творчески начин неповторимата красота на природния феномен и така изразява дълбокото си преклонение пред хармонията и могъществото на природната сила, че пред очите на читателя сякаш оживява Ниагара с цялото си въздействие върху човешките сетива.

Започнал отначало спокойно разказа за Ниагара, авторът неколkokратно прекъсва описанието с изблици на вълнение и първоначалният тон е нарушен. Алеко е обзет от нарастващо нетърпение и благородна завист към онези „щастливци“, които „са видели вече Ниагара“. Срещата с тези хора и мисълта за близостта на неговата мечта още повече изострят любопитството му. За да засили и придаде по-голяма истинност на вълнението си, пътеписецът ги сравнява с най-съкровениите чувства на хората - това, което „сеща човек, като му предстои след дълго отсъствие да се срещне с предмета на своята любов“. Предполага, че това е последното желание на „онази осемдесетгодишна бабичка, която едва пристъпва“. Близо до Ниагара вълнението, изцяло ангажирало писателя, достига връхната си точка: „ако в този момент се отвореха небесата и св. Петър ме повикаше да ми отвори вратата на рая, аз би му извикал: „Махни се с твоя дай, остави ме да видя Ниагара!“

Толкова живо Алеко описва водопада, че читателят чува „подземното бумтене“, върху него се предава авторовото „нервно вълнение и нетърпелива жажда“. И ето - виждат се вече „запенените къдрици“ и „една грива от разбита млечна пяна“. Писателят очаква вече великолепната гледка, но вместо нея се появяват мътнозелените води, изиграли ролята си, които „лениво“ се оттеглят в „почивка към водоврата“.

В момента, в който пред Алеко и неговите спътници се изправя величествената картина на очакваното чудо, авторът замлъква. Всички застават безмълвни, „вцепенени като в жива картина“. С особено вълнение повествователят едва промълвява: „Ето го!“ Необходими са „много минути“ за свестяване.

Безграничното благоговение, отпечатано върху лицата на хората, и изобщо всичките им действия доказват, че Ниагара наистина е една чудна игра на природата. За Щастливеца човешката реч е безсилна да изрази възхищението и преживяванията на туристите. Това е кулминационният момент в описанието на водопада, „като че не пред творението божие, а пред самия Бог бяха изправени“ зрителите и самият Алеко.

Чрез градацията: „Не учудване, не възхищение, не!“, пътеписецът умело предава силата и величието на природния феномен. Творческо безсилие сякаш обхваща писателя: „...който може нека я фотографира, нека я нарисува!...Аз не мога!“

Алеко започва подробно и изключително точно описание. С изключителен усет за силата на художественото слово той рисува най-забележителното от грандиозната картина, разкрила се пред очите му. Пресъздава динамичния ритъм в движението на водната маса: „буйни къдриви снопове разпенена вода“ изтичат надолу и се преобразуват в „една кипяща пенлива маса“. „Воден елмазен прах“ пък я изхвърля нависоко, където се превръща в „прозрачна пара“. Наблюдателното око на пътеписеца проследява точно всеки един детайл в безспирното движение на „тази падаща вода“. За да я характеризира пълноценно, той използва епитети със силно зрительно внушение.

Алеко описва „чудесните водопади“ от три различни страни, за да придобие читателят по-пълна представа за тях. Най-впечатляваща е обаче гледката на „канадския водопад“, „наречен водопад на Конската подкова“. Това, според пътешественика, е „чудото на Ниагара“. Една ярка градация от глаголни форми е използвана, за да се подчертае изключителната мощ на водния феномен: „Долу-ад! Нещо ври, кипи, беснува

се, гърми...” Картината се допълва чрез образните словосъчетания: „снопове пяна се мятат като фонтани нагоре, воден прах обсипва целия водопад”. Тази водна феерия кара зрителя изумен да забрави за ограничението на времето и разстоянията.

Разказът на Алеко за чудото Ниагара завършва с едно лирично възклицание, което изразява кратко, но точно емоционалното му възприятие за природната прелест: „Как ли ще изглежда това в светла лунна нощ?”

Раздялата с Ниагара е трогателна. Все пак у Щастливеца остава неясната надежда да може да я посети още веднъж в краткия си живот. Това са мигове на истинско щастие, каквито Алеко пожелава щедро на своите читатели, възкликавайки: „Ниагара! Дай боже всекиму да изпита такива блажени чувства. „ Нейната неподправена красота ? торът пресъздава с изключителна сила, защото я вижда като контраст на едно общество, в което големият демократ открива несправедливост и отблъскваща грозота.

Алеко Константинов дава израз на своето велико преклонение пред могъществото на природата, пред чудните форми, които тя предлага на човека.

Олимпиада по български език и литература 2002